CZU: 343.53:004 **https://doi.org/10.59295/rpijn2025.50**

FORME NOI DE MANIFESTARE A INFRACȚIUNILOR ÎN DOMENIUL INFORMATIC

DUMNEANU-SPÎNU Ludmila,
Universitatea de Stat din Moldova,
doctor în drept, conferențiar universitar,
Departamentul Drept Penal al Facultații de Drept
ORCID ID: 0000-0002-0195-8267

TĂBÎRȚĂ Adrian,
Universitatea de Studii Europene din Moldova,
doctor în drept, Catedra Drept Public
ORCID ID: 0000-0003-1671-1221

SUMMARY

The international community unanimously considers the Council of Europe Convention on Cybercrime, signed in Budapest on November 23, 2001, to be the economic cornerstone among international legal regulations in the field of preventing and combating cybercrime, as it aims to become a global legal instrument, having been ratified and signed by an increasing number of states from various parts of the world. However, the legal world has not intervened through legislative measures regarding the examined field, and the area of information technology is continuously evolving, requiring special attention, particularly by highlighting the obstacles in the prevention and combat process.

***Keywords*:** cybercrime, computer crime, identity theft, illegal access, information system

Prin Legea nr.6 din 02.02.2009 [1] Parlamentul Republicii Moldova a ratificat Convenţia Consiliului Europei privind criminalitatea informatică adoptată la Budapesta la 23 noiembrie 2001 [2].

Comunitatea internaţională în unanimitate consideră că *Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică,* semnată la Budapesta la 23 noiembrie 2001, reprezintă partea economică printre reglementările juridice internaționale în domeniul prevenirii şi combaterii criminalității informatice, deoarece aceasta aspiră să devină un instrument juridic mondial, fiind ratificată și semnată de un număr crescând de state din diferite părţi ale lumii.

Am mai spus-o și în alte comunicate, că statele care au ratificat şi semnat *Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică* și-au adaptat legislația penală din dreptul intern la prevederile acesteia, preluând și acordând prevederile convenționale în frontierele politicii penale a dreptului penal autohton. Astfel, că unele ţări au ales să transpună aproape în totalitate prevederile *Convenţiei* în dreptul intern (*de exemplu*: România, Statele Unite ale Americii, Germania, Franţa, Africa de Sud etc.), altele, deşi nu au pus semnătura, ratificând *Convenţia*, au optat pentru a adopta în legislaţia națională o politică internă potrivit prevederilor *Convenţiei* (*de exemplu*: Australia, Japonia).

Lumea juridică, însă, nu a statuat prin intervenții legislative asupra domeniului examinat or domeniul tehnologiilor informaționale este continuu viu, necesită atenție deosebită, mai ales prin evidențierea impedimentelor procesului de prevenire și combatere. În acest proces continuu este antrenat și legislatorul autohton, evaluând oportunitățile, inclusiv pe segmentul prevederilor legale.

Astfel, exemplu este Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și a Codului contravențional) nr. 136 din 6 iunie 2024 (intrată în vigoare în vigoare la 7 septembrie 2024), prin care Parlamentul Republicii Moldova a intervenit cu modificarea domeniului infracțiunilor informatice, îmbunătățind, în opinia noastră, prevederile pe acest segment.

Astfel, în versiunea de până la adoptarea Legii nr. 136 din 6 iunie 2024 [3], accesul ilegal la informaţia computerizată, în versiune actualizată la un sistem informatic (infracțiune prevăzută la alin. (1) art. 259 CP al RM) era necesar să producă expres urmările prejudiciabile ale acestei infracţiuni. Prin urmare, acţiunea principală se afla în legătură cauzală cu urmările prejudiciabile și numai dacă era însoţită și de acţiunea adiacentă.

Acţiunea adiacentă urma să se exprime prin următoarele modalităţi normative cu caracter alternativ, dar totodată stabilite în mod exhaustiv:

a) distrugerea informaţiei computerizate;
b) deteriorarea informaţiei computerizate;
c) modificarea informaţiei computerizate;
d) blocarea informaţiei computerizate;
e) copierea informaţiei computerizate.

Astfel, actualmente infracţiunea enunţată la alin.(1) art.259 CP RM reprezintă o

infracţiune formală şi se consideră consumată din momentul accesării ilegale a unui sistem informatic. Calificăm survenirea prejudiciilor în proporţii mari şi deosebit de mari în calitate de semne obligatorii ale laturii obiective, ca impediment în aplicarea răspunderii penale atât pentru faptele prevăzute în art. 259 CP al RM, cât și în celelalte fapte stabilite de articolele din acest capitol, adică cu privire la infracțiunile informatice, or tocmai estimarea prejudiciilor în valori materiale constituie o chestiune dificilă sau aproape imposibilă.

Menționăm în același șir de gânduri, că tocmai dreptul penal comparat confirmă, așa și după cum a stabilit și S.Copeţchi [4], că normele din legiuirile penale ale majorităţii statelor europene, ce incriminează accesul ilegal la sisteme informatice, nu prevăd urmarea prejudiciabilă în calitate de semn constitutiv.

Legislatorul național, pe bună dreptate, a revizuit prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și a Codului contravențional) nr. 136 din 6 iunie 2024 (intrată în vigoare în vigoare la 7 septembrie 2024) momentul angajării răspunderii penale, altul decât cel de survenire a unor prejudicii materiale, nu doar pentru accesul illegal la un sistem informatic, dar și pentru infracțiunile prevăzute în art. 260[2] CP al RM - *Alterarea integrității datelor informatice ținute întru-un sistem informatic*, art. 260[3] CP al RM - *Perturbarea funcționării sistemului informatic*, art. 260[4] CP al RM - *Producerea, importul, comercializarea sau punerea ilegală la dispoziţie a parolelor, codurilor de acces sau a datelor similare*.

În același regim de gândire, legislatorul a optat prin eliminarea listei exhaustive cu privire la exprimarea acțiunii adiacente, constatând un caracter alternativ al prezenței, dar și al formei de exprimare a acțiunii adiacente.

Vom remarca că potrivit Convenției de la Budapesta din 2001 [5], fiecare parte va adopta măsurile legislative şi alte măsuri considerate necesare pentru a incrimina ca infracţiune, potrivit dreptului său intern, *accesarea intenţionată şi fără drept a ansamblului ori a unei părţi a unui sistem informatic*. O parte poate condiţiona o astfel de incriminare de comiterea încălcării respective prin violarea măsurilor de securitate, cu intenţia de a obţine date informatice ori cu altă intenţie delictuală, sau de legătura dintre încălcarea respectivă şi un sistem informatic conectat la alt sistem informatic. În acest curs de idei, menționăm că Convenția nu reține prevederi cu privire la momentul consumării faptei, altfel spus este la discreția legislatorului național stabilirea momentului angajării răspunderii penale pentru accesul ilegal la un

sistem informatic.

Prevederile *Convenţiei* vizează primordial armonizarea dispoziţiilor de drept material în domeniul infracţiunilor informatice, la fel introduce dispoziţii procedurale indispensabile în procesul investigării şi urmăririi unor asemenea categorii de infracţiuni şi pune pe rol un proces rapid şi eficient de cooperare internaţională. Deci, Convenţia se referă atât la incriminarea unor fapte ca infracţiuni, cât şi la alte aspecte de drept material, referitoare la răspunderea penală, participaţie şi sancţiuni.

Concluzionând, remarcăm că în versiunea actuală, accesul ilegal la un sistem informatic este pasibil de răspundere penală la o fază incipientă, necondiționată de circumstanțe obligatorii în mod special cu referire la semnele laturii obiective a componenței de infracțiune. Este binevenită și introducerea art. 134^{25} CP al RM prin care sistemul informatic este definit în sensul dreptului penal și anume, prin următoarea noțiune: *prin sistem informatic se înțelege orice dispozitiv izolat sau ansamblu de dispozitive interconectate ori aflate în legătură care asigură ori dintre care unul sau mai multe elemente asigură, prin executarea unui program, prelucrarea automată a datelor*.

Amintim că *Legea cu privire la informatică*, nr.1069 din 22.06.2000 [6], tot oferă spațiu definirii noțiunii de „sistem informatic" în abordarea expresiilor pentru uzul în domeniul tehnologiei informației. Trebuie să menționăm, că în sensul dreptului penal, urmează să punem în aplicare noțiunea oferită de prevederea art. 134^{25} CP al RM.

O altă modificare oportună operată prin Legea nr. 136 se referă la ***obiectul material (imaterial)*** al infracţiunii prevăzute la art. 260 CP al RM. Astfel, pe lângă mijloacele tehnice (dispozitive electronice) special create sau adaptate pentru a fi folosite ca mijloace pentru comiterea altor infracţiuni informatice sau produsele program (programe informatice), precum şi datele informatice care ţin de protecţia sistemului, a fost completat șirul, recunoscând în calitate de obiect imaterial parola, codul de acces sau alte date informatice similare care să permită accesarea, în tot sau în parte, a unui sistem informatic concepute sau adaptate, în scopul săvârşirii uneia dintre infracţiunile prevăzute la art.237, 259, 260^{1}-260^{3}, 260^{5}-260^{7} CP RM.

Această completare este în spiritul prevederilor Convenției, or potrivit textului acesteia: și anume, potrivit **art. 6 întitulat – abuzurile asupra dispozitivelor, se reține:**

1. Fiecare parte va adopta măsurile legislative şi alte măsuri necesare pentru a

incrimina ca infracţiuni, conform dreptului său intern, atunci când se comit în mod intenţionat şi fără drept:

a) producerea, vânzarea, obţinerea pentru utilizare, importarea, difuzarea sau alte forme de punere la dispoziţie:

(i) a unui dispozitiv, inclusiv un program informatic, conceput special sau adaptat,... *după text*;

(ii) a unei parole, a unui cod de acces sau a unor date informatice similare care să permită accesarea în tot sau în parte a unui sistem informatic,... *urmare după text*. [7]

Prin urmare, prevederile autohtone de până la ultimele modificări cu referire la art. 260 CP al RM, relatează despre faptul că inițial legislatorul a optat pentru o variantă incompletă în ceea ce privește conținutul obiectului material/imaterial, ulterior, revenind, a considerat oportun să ofere spațiu de protecție și, totodată, să adapteze norma națională la cea convențională, tuturor obiectelor de atentare incluse în art. 6 al Convenției, textul căreia a fost reprodus mai sus. Apreciem oportună această modificare nu doar că este conformă prevederilor Convenției, ci și pe motiv că prezintă pericol fapta care se exprimă în producerea, importul, comercializarea sau punerea la dispoziţie, sub orice altă formă, în mod ilegal, **nu doar** *a mijloacelor tehnice sau a produselor program*, **ci și** *a unei parole, a unui cod de acces sau a unor date informatice similare care să permită accesarea, în tot sau în parte, a unui sistem informatic, concepute sau adaptate*, în scopul săvârşirii uneia dintre infracţiunile prevăzute la art.237, 259, 260[1]-260[3], 260[5] - 260[7]. CP al RM.

O modificare în același stil operată prin Legea nr. 136/2024, constituie norma art. 260[6] CP al RM – *Frauda informatică*.

În abordarea anterioară, legislatorul autohton, a stabilit momentul survenirii daunelor în proporții mari, în calitate de condiție de angajare a răspunderii penale, revizuind-l prin legea nouă, acesta constituind la momentul actual – cauzarea daunelor considerabile.

În acest capitol, indicăm că legislatorul, modificând acest moment, a avut în vedere și modificarea operată și în art. 126 CP al RM, alineatul (2), după cum urmează: *Se consideră* ***proporții considerabile*** *sau esențiale valoarea bunurilor sustrase, dobândite, primite, fabricate, distruse, poluate, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care depășește 10 salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin*

hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

Astfel că, s-a renunțat la abordarea potrivit căreia proporțiile considerabile și esențiale se considerau, având în calcul un șir de circumstanțe estimative.

Salutăm versiunea modificată a conținutului proporțiilor considerabile și esențiale exact exprimat în art. 126 CP al RM or aceasta este în spiritul principiului unanim recunoscut al dreptului penal – **previzibilitatea legii penale**.

Prin Legea RM nr. 136 din 6 iunie 2024 pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului Penal și a Codului Contravențional) [8] Parlamentul RM a completat Codul Penal al RM cu două articole noi . Astfel, legislatorul autohton a instituit două infracțiuni în domeniul informaticii, criminalizând fapta stabilită în art. 260^7 CP al RM – *Furt de identitate* și cea incriminată la art. 260^8 CP al RM - *Operațiuni ilegale cu mijloace de plată fără numerar*.

Vom oferi o atenție aparte acestor două inovații, spațiu de expunere, dar în alt context cu relatări corespunzătoare.

BIBLIOGRAFIE:

1. Legea nr.6 din 02.02.2009 pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind criminalitatea informatică. *În : Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr.37-40.

2. Convenţia Consiliului Europei privind criminalitatea informatică. http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/economiccrime/cybercrime/Documents/Convention%20and%20protocol/ETS%20185%20Romanian.pdf.

3. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 245/246 din 07.06.2024. p. 5-30.

4. Copeţchi S. Infracţiunile informatice potrivit legii penale moldave: studiu de drept penal comparat şi propuneri de lege ferenda. În: Culegerea comunicărilor Conferinţa ştiinţifică naţională cu participare Internaţională: “Realităţi şi perspective ale învăţământului juridic naţional”, Volumul II, 01-02 octombrie 2019, p.35.

5. Convenţia Consiliului Europei privind criminalitatea informatică. http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/economiccrime/cybercrime/Documents/Convention%20and%20protocol/ETS%20185%20Romanian.pdf.

6. *În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2001, nr. 73-74.

7. Convenţia Consiliului Europei privind criminalitatea informatică. http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/economiccrime/cybercrime/Documents/Convention%20and%20protocol/ETS%20185%20Romanian.pdf.

8. Legea nr.6 din 02.02.2009 pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind criminalitatea informatică. *În : Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr.37-40.